

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Autor:	<i>Mgr. Eva Ehlerová</i>
Vzdělávací oblast:	<i>Matematika a její aplikace</i>
Vzdělávací obor:	<i>Matematika</i>
Vyučovací předmět:	<i>Matematika</i>
Ročník:	<i>8.</i>
Tematická oblast:	<i>Číslo a proměnná</i>
Téma hodiny:	<i>Výrazy s proměnnými 1</i>
Označení DUM:	<i>VY_32_Inovace_22.10.EHL.MA.8</i>
Vytvořeno:	<i>09. 01. 2014</i>

Výrazy s proměnnými

Algebraický výraz je každý matematický zápis, který je tvořen čísly, proměnnými a početními operacemi.

Algebraický výraz

Číselný výraz

- je zápis jedné či více početních operací pouze s čísly.

$$8:2$$

$$(15 - 9)^2$$

$$(2 + 3) - (6 - 5)$$

$$(15 - 5):2$$

$$\sqrt{25} - (18:6)$$

Výraz s proměnnou

- je zápis jedné nebo více početních operací obsahující proměnnou nebo proměnné.

$$3z$$

$$2x + 3$$

$$8x:2x$$

$$\frac{8x}{5}$$

$$(5x + 7y) + 3z$$

Výraz s proměnnou

Pokud nahradíme v číselném výrazu některé konkrétní číslo (3) písmenem(a) dostaneme výraz s proměnnou.

Číselný výraz $2 + 3 \cdot 5$

Výraz s proměnnou $2 + a \cdot 5$

Proměnná – je písmeno ve výrazu

Výrazy mohou mít různý počet proměnných

Výraz se dvěma proměnnými $x + 4 \cdot y$

Výraz se třemi proměnnými $(a + 7 \cdot b) + 3 \cdot c$

a, b, c, x, y – jsou proměnné

Při zápisu výrazu obvykle vynecháváme symbol násobení.

$$3 \cdot x = 3x$$

$$12 \cdot a^2 \cdot b \cdot c^2 = 12a^2bc^2$$

Malá zmrzlina stojí 8 Kč a velká zmrzlina stojí 12 Kč.
Napiš vzorec pro tržbu, do kterého můžeme dosazovat.

počet malých zmrzlin.....a

počet velkých zmrzlin.....b

cena za malou zmrzlinu celkem..... $8 \cdot a$

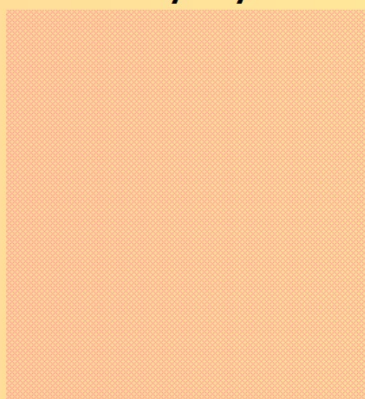
cena za velkou zmrzlinu celkem..... $12 \cdot b$

celková tržba..... $8 \cdot a + 12 \cdot b = 8a + 12b$

Roztříd':

číselný výraz

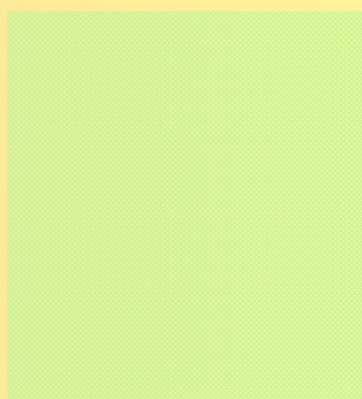

$$9 + 5^2 \quad m$$

$$12 \quad 4(y + b)$$

$$3(2 + 7y + b)$$

výraz s proměnnou

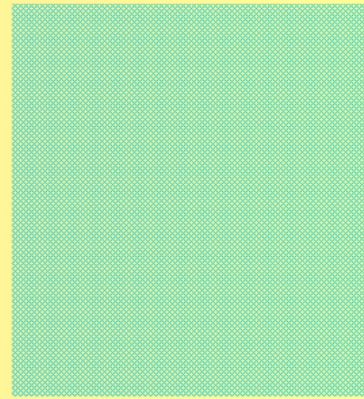

$$(12:2) - 4$$

$$20:2 + 4x = 2$$

$$\frac{14m}{5}$$

nejedná se o výraz

$$15 + 4x = 3x$$

$$\sqrt{16} - (33:11)$$

$$8:(2 + 4)$$

Výpočet hodnoty výrazu

a) Výraz s jednou proměnnou:

Vypočítej hodnotu výrazu $5a^2 + 4a$, pro $a = 3$

Do výrazu za proměnnou a dosadíme číslo 3 a vypočítáme hodnotu číselného výrazu.

$$5a^2 + 4a = 5 \cdot 3^2 + 4 \cdot 3 = 5 \cdot 9 + 12 = 45 + 12 = 57$$

Vypočítej hodnotu výrazu $5a^2 + 4a$, pro $a = -5$

$$5a^2 + 4a = 5 \cdot (-5)^2 + 4 \cdot (-5) = 5 \cdot 25 - 20 = 125 - 20 = 105$$

Hodnota výrazu se mění podle proměnné.

b) Výraz se dvěma proměnnými:

Vypočítej hodnotu výrazu $2x^2 + x - 3y$, pro hodnoty proměnných: $x = 4$, $y = -3$

Dosadíme do výrazu za x číslo 4 a za y číslo -3 a vypočítáme hodnotu číselného výrazu

$$2x^2 + x - 3y = 2 \cdot 4^2 + 4 - 3 \cdot (-3) = 2 \cdot 16 + 4 + 9 = 32 + 4 + 9 = 45$$

Vypočítej hodnotu výrazu $8a + 2b^3 - 4b$, pro hodnoty proměnných: $a = 3$, $b = -1$

$$8a + 2b^3 - 4b = 8 \cdot 3 + 2 \cdot (-1)^3 - 4 \cdot (-1) = 24 - 2 + 4 = 26$$

Zapiš výrazem s proměnnými:

součet x a trojnásobku y

druhá mocnina součtu m a dvojnásobku n

podíl rozdílu s a t a čísla 2

rozdíl třetí mocniny z a třetí odmocniny čísla m

čtyřnásobek rozdílu čísel 12 a x

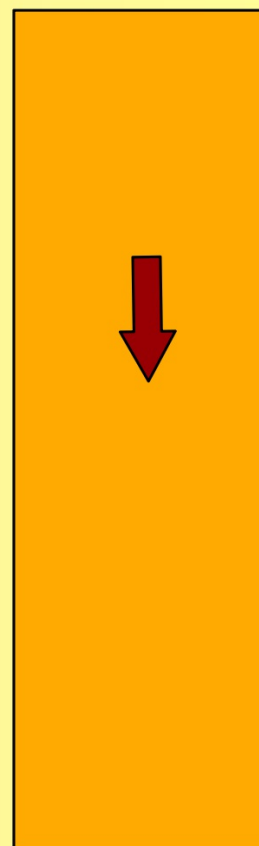
součin rozdílu čísel 5 a n a podílu x a y

druhá odmocnina součtu čísel m a 6

podíl druhých odmocnin čísel b a c

rozdíl čísla z a čtvrtiny čísla b

součet čtyřnásobku s a třetiny čísla m

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Seznam použité literatury a pramenů:

Použité zdroje:

Obrazový materiál je použit z knihovny prostředků ActivInspire.